

SYMPOSIUM BETER ENGELS OF BETER NEDERLANDS?

Taal in het hoger onderwijs

13 maart 2010

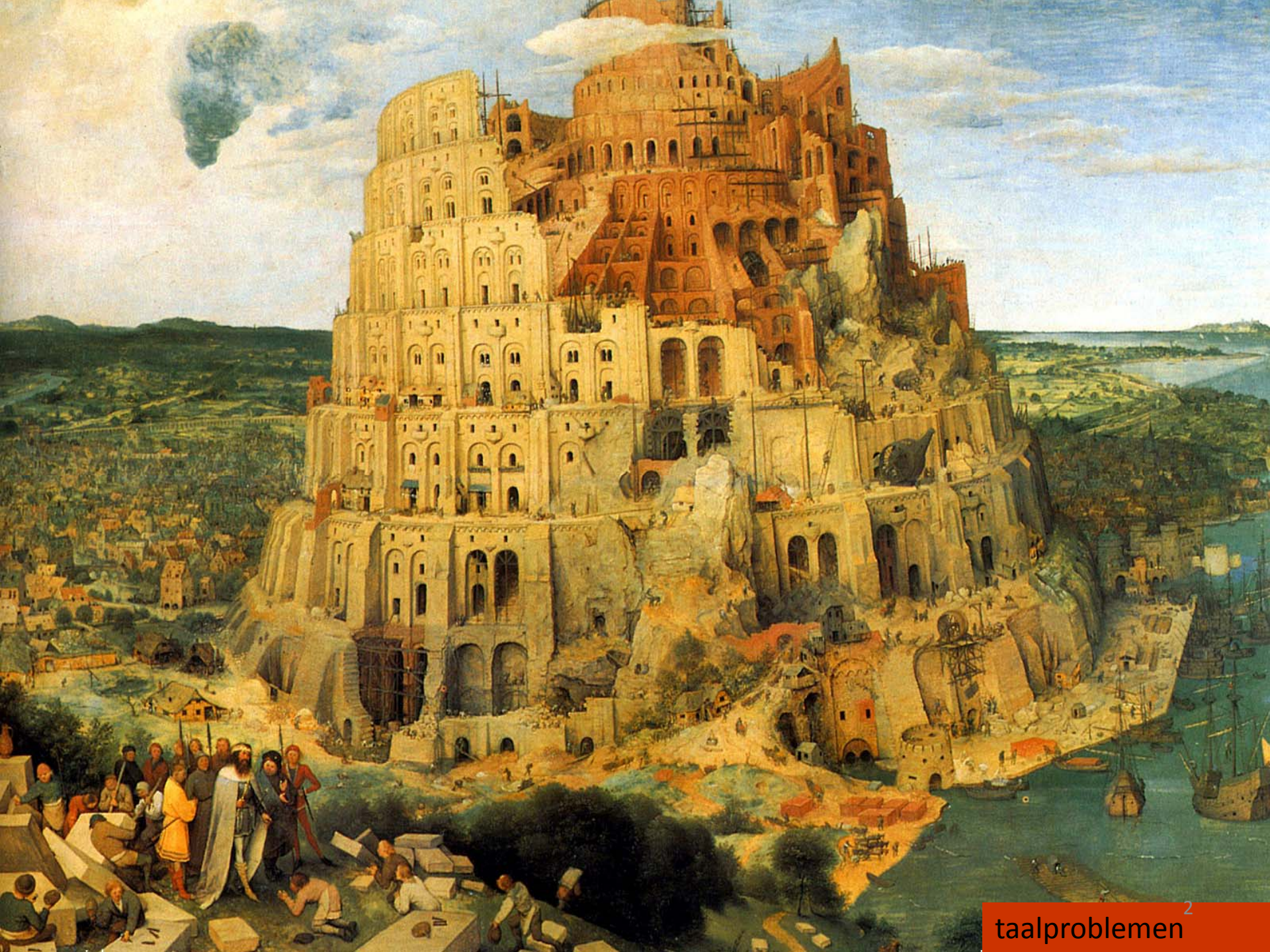
Meer Engels? Neen...meer excellentie.

Jozef T. Devreese

Universiteit Antwerpen en Technische Universiteit Eindhoven

VERKLARING:

*Deze uiteenzetting is louter van
culturele aard*

- Consensus over streefdoelen:
 - **EVENWICHT** tussen Nederlands en Engels (...) als onderwijstaal
 - studenten optimaal internationaal betrekken
 - maximale internationale uitstraling van onze universiteiten en laboratoria
- Stelling: *"Het decreet van 4 april 2003 over het taalgebruik in het universitair en hoger onderwijs, biedt ruimte voor een evenwicht waarbij aan de eigen landstaal onverminderd de plaats wordt verzekerd die haar toekomst, terwijl eveneens ruimte wordt geschapen voor deelcurricula in vreemde talen, veelal het Engels, zowel voor onze eigen studenten als voor gaststudenten."* (1)

(1) J.T. Devreese, De Standaard (19/1/2008)

Fig: KULeuven, practicum...

Een veelgehoord argument voor de verengelsing:

"Engelstalig onderwijs is nodig om buitenlandse topstudenten aan te trekken en onze internationale uitstraling te vergroten"

Achtergrond:

1. Tot voor kort trokken we buitenlandse studenten en vorsers aan door internationale, specialisatie-opleidingen in het Engels aan te bieden met een apart getuigschrift en gesteund door excellentiepolen in het onderzoek. Dit waren de éénjarige "master-na-master" opleidingen.
 - Via wetenschappelijke samenwerkingsverbanden leidde dit tot een levendige uitwisseling van studenten.
 - Voorbeelden: het getuigschrift "electron microscopy" of de opleiding "nanophysics" aan de Universiteit Antwerpen.
 - De getuigschriften van deze opleidingen waren niet gelijkgesteld aan een masterdiploma.
2. Deze opleidingen zijn nu "ingedaald" in de gewone, Nederlandstalige meesteropleidingen, in een poging te "rationaliseren". Hiermee ontstaat een spanningsveld doordat Nederlands-onkundige studenten zullen afhaken.

Dit is een van de gebruikte argumenten om de Nederlandstalige meesteropleidingen te verengelsen en het taaldecreet aan te passen.

* * *

i.o. Prof. Dr. J. Tempere, UA.

Een veelgehoord argument voor de verengelsing:

"Engelstalig onderwijs is nodig om buitenlandse topstudenten aan te trekken en onze internationale uitstraling te vergroten"

Probleem:

Studenten die een meester diploma halen zijn wettelijk gemachtigd als lesgever in het basisonderwijs en secundair onderwijs, en moeten geen taaltest meer afleggen.

We komen daarmee op een hellend vlak terecht: om de buitenlandse topleerkrachten ook in het secundair toe te laten, is de volgende stap dat het secundair onderwijs verengelt wordt...

Alternatieven:

- Het is niet het taaldecreet dat aangepast dient te worden, maar de rationalisatie die bvb. door het rapport Soete wordt nagestreefd, en die uitgevoerd wordt via het financieringsdecreet voor het hoger onderwijs. Hiermee kunnen deze specialisaties gericht aan buitenlandse studenten weer ontkoppeld worden van het meesterdiploma.
- Andere landen zoals Frankrijk, Duitsland en Italië organiseren dergelijke internationale opleidingen als een *"doctoral school"* (vbn. uit de natuurkunde: *"Les Houches"* school in Frankrijk, *"Abdus Salam centre"* in Triëste).

i.o. Prof. Dr. J. Tempere, UA.

Een veelgehoord argument voor de verengelsing:

"Het (gebroken) Engels is de taal van de wetenschap"

(dus nadat Duits en daarvoor Frans dit waren, en voordat morgen ... ?)

Deze stelling is *fout*. Immers:

wiskunde is de taal van de wetenschap.

Een nieuwe taal leer je toch best vertrekend vanuit je eigen moedertaal?

Franse grammatica leren we niet in het Engels, de grammatica van de wetenschap dus ook niet.

Ook een niet-Chinese wetenschapper kan de bladzijde hiernaast lezen en begrijpen dat hier de Legendrepolynomen worden genormeerd. Maar om het te leren zou het toch gemakkelijker gaan in het Nederlands...

i.o. Prof. Dr. J. Tempere, UA.

同一 m 而不同阶 l 的连带勒让德函数在区间 $(-1, +1)$ 上正交,

$$\int_{-1}^{+1} P_k^m(x) P_l^m(x) dx = 0 \quad (k \neq l). \quad (10.2.18)$$

如果从 x 回到原来的变数 θ , 则(10.2.18)应是

$$\int_0^\pi P_k^m(\cos\theta) P_l^m(\cos\theta) \sin\theta d\theta = 0 \quad (k \neq l). \quad (10.2.19)$$

(三) 连带勒让德函数的模

现在计算连带勒让德函数 $P_l^m(x)$ 的模 N_l^m . 利用(10.2.15),

$$\begin{aligned} (N_l^m)^2 &= \int_{-1}^{+1} [P_l^m(x)]^2 dx \\ &= (-1)^m \frac{(l+m)!}{(l-m)!} \int_{-1}^{+1} P_l^{-m}(x) P_l^m(x) dx \\ &= (-1)^m \frac{(l+m)!}{(l-m)!} \frac{1}{2^{2l}(l!)^2} \int_{-1}^{+1} \frac{d^{l-m}}{dx^{l-m}} (x^2-1)^l \\ &\quad \times \frac{d^{l+m}}{dx^{l+m}} (x^2-1)^l dx. \end{aligned}$$

仿照上节计算勒让德多项式的模的方法, 进行分部积分, 而积出的部分代入上限和下限后为零,

$$\begin{aligned} (N_l^m)^2 &= (-1)^{m+1} \frac{(l+m)!}{(l-m)!} \frac{1}{2^{2l}(l!)^2} \\ &\quad \times \int_{-1}^{+1} \frac{d^{l-m+1}}{dx^{l-m+1}} (x^2-1)^l \frac{d^{l+m-1}}{dx^{l+m-1}} (x^2-1)^l dx \\ &= (-1)^{m+1} \frac{(l+m)!}{(l-m)!} \int_{-1}^{+1} P_l^{-(m-1)}(x) P_l^{(m-1)}(x) dx \end{aligned}$$

一次又一次地分部积分计 m 次, 并利用(10.1.17), 即得

$$\begin{aligned} (N_l^m)^2 &= (-1)^{2m} \frac{(l+m)!}{(l-m)!} \int_{-1}^{+1} P_l(x) P_l(x) dx \\ &= \frac{(l+m)!}{(l-m)!} (N_l)^2 = \frac{(l+m)! 2}{(l-m)! 2l+1}. \end{aligned}$$

终于求得模 N_l^m ,

$$\sqrt{N_l^m} = \sqrt{\frac{(l+m)! 2}{(l-m)! 2l+1}}. \quad (10.2.20)$$

(四) 广义傅里叶级数

Onze studenten komen nu al (binnen het decreet)
evenwichtig in contact met vreemde talen i.h.b het Engels (*)

-Bachelor/ Meester-studie: basisopleiding is in het Nederlands

- met een zinvol aantal lessen in het Engels
 - Studenten volgen (vooral vanaf de meester-opleiding) seminaries in het Engels;
 - zij gebruiken (afhankelijk van de discipline [**]) ook Engelstalige handboeken;
 - doctorandi (meest relevante deelgroep) komen via werkbeprekingen in het labo, seminaries, (internationale-) symposia, ruim in contact met het Engels.
 - Het blijkt dat de Vlaamse afgestudeerden op internationale congressen, na de alumni van Cambridge, Oxford,...- de "*lingua franca*",... het best beheersen.
- evenwicht N-E, voor onze studenten, wordt bereikt binnen bestaande decreet

(*)NOTA: nut van taallessen

[**] voor sommige richtingen en loopbanen is Engels minder relevant.

Stelling: *het Meester-niveau is niet het ideale niveau ter bevordering van internationale uitstraling (*)*

-Legt lat niet voldoende hoog voor het aantrekken van de betere studenten op basis van de excellentie van onze laboratoria, professoren...

-In de praktijk zien we, op het Meester-niveau, buitenlandse studenten

- van (veelal) beperkt niveau...

- die een "Meester"-diploma behalen en die dan *ipso facto* gerechtigd zijn leraar in ons secundair onderwijs te worden. Zij kennen meestal weinig of geen Nederlands ...

(Volgende stap: *ook lessen in het Engels in het secundair onderwijs?*)

- Geschikter niveau: hoger niveau dan het regulier Meester-curriculum.

cfr. "*Doctorale Scholen*" of "*Excellentie-Centra*" (vb: *Les Houches*).

Je legt de lat dan hoger voor buitenlandse studenten die willen studeren aan onze universiteiten. Dan kan je op een hoger niveau werken dan in de reguliere "Meester"-opleiding. (*)

Daarbij stelt het gebruik van het Engels geen probleem

- Dan promoot je onze "Excellentie-Centra" ook via de opleiding.

(*) Nota: *ManaMa* was een optie. Maar: is dus nu – jammer genoeg – "ingedaald" in "Master..."

Vroeger:

"Meester-opleiding": conform het decreet, beperkte inbreng vreemde talen (Engels ...) en daarnaast: *ManaMa* (hoger niveau dan meester: geen probleem met Engels)

Nu:

ManaMa "*ingedaald*" in Meester-studie :
is problematisch, o.a. omdat

- 1) basis-Meesteropleiding dan integraal Engels wordt
- 2) Nederlands – quasi-onkundige buitenlandse afgestudeerden verwerven toegang tot secundair onderwijs als leraar

Wenselijk: a) *Meesteropleiding* ("Master")
b) "*Doctorale scholen*" (inclusief gastcolleges)

en: een zekere overlap (uni-directioneel?) tussen a) en b)
(binnen bestaande decreet)

→ "onze" studenten kunnen gespecialiseerd pakket volgen in b).
(doctorale scholen zijn beter voor internationale uitstraling dan Meester-opleiding)

→ **QUID** *BUITENLANDSE STUDENTEN DIE HIER MEESTEROPLEIDING WLLEN VOLGEN?*

HET CULTUUR – ARGUMENT

Nederlandse Taal : uiterst waardevol & precair *Cultuurgoed*

* drager/ spiegel van een unieke,
internationaal gewaardeerde **creatieve kosmos**

- *Van Eyck, Breughel, Rembrandt, Rubens, Vermeer, Van Gogh...*
- I Fiamminghi': *Orlandus Lassus, Adriaan Willaert, P. de Monte...*
-
- Belforten, kathedralen, wandtapijten, lakenhandel....,
- 18 Nobelprijzen (*Lorentz, ... Heymans, ... 't Hooft, ...*)
- Nederlandse literatuur: handicap “wet grote getallen” ☹
anderzijds: ~350 universiteiten met Nederlands als keuzevak ☺
Belang van vertalingen
...

Is er nog plaats voor Nederlands?

De jongste jaren wordt wel eens beweerd dat de Vlaamse Beweging tot op zekere hoogte haar doel had bereikt. Naarmate de „federalisering” in België zich voltrok zou de Vlaamse Beweging geen verdere opdrachten meer vinden en uiteindelijk zelf-eliminerend, overbodig zijn.

Niets is minder waar. De nieuwe opdracht die ons wacht, bestaat erin de Nederlandse taal en cultuur in te schakelen in het internationale kaderwerk; onze eigenheid gestalte te geven en te laten respecteren in een wereld die een netwerk van ogenblikkelijke interactie wordt. De Vlaamse Beweging heeft, vanuit de Belgische uitgangspunten, de vernederlandsing in Vlaanderen afgedwongen. De nieuwe, internationale opdracht is van een andere aard: op het Belgische platform ging het erom dat meer dan 60% van de bevolking haar taal bewaarde; op het zich thans aankondigend internationaal, mondiaal platform gaat het erom met slechts 0,5% van de wereldbevolking niet weggespoeld te worden in een wereldwijde dynamiek.

De internationalisering houdt alleszins een bedreiging in voor de Nederlandse taal en cultuur.

Een treffend voorbeeld van de impact van internationalisering op het taalgebruik treffen we aan in de natuurwetenschappen. Tot vóór de Tweede Wereldoorlog speelden de verschillende Europese talen een rol; zo publiceerde Enrico Fermi belangrijke bijdragen in het Italiaans, de Broglie in het Frans, Einstein

en Heisenberg in het Duits. Na de Tweede Wereldoorlog is het internationaal verkeer explosief toegenomen via congressen, publikaties, internationale projecten. In de beginperiode van deze internationalisering waren de Amerikanen op het gebied van de technologie en de wetenschap overheersend. Het Engels is dan ook te voorschijn gekomen als de voertaal van de natuurkunde. Belangwekkende publikaties worden nog uitsluitend in het Engels gesteld. Internationale congressen gebruiken Engels als enige voertaal.

Andere talen komen nog hoogstens aan bod bij de openingsceremonie e.d., in aanwezigheid van lokale personaliteiten. Het is merkwaardig te zien hoe Duitsers, Italianen, Fransen, Japanners, Russen, enz., het Engels thans vanzelfsprekend aanvaardden als lingua franca van de fysika en van de wetenschap in het algemeen.

Deze ontwikkeling, hoe efficiënt ook voor het wetenschappelijk verkeer, stemt toch tot nadenken. Zelfs voor de wetenschap betekent het invoeren van een uniform taalinstrument („broken English”) een kulturele verarming.

De vraag wordt soms gesteld of het eigenlijk zinvol is omz. Nederlandse taal op het internationale forum te manifesteren. Looft het de moeite de taal van numeriek kleinere taalgebieden in stand te houden in de geïnternationaliseerde wereld van morgen? Zo we met zijn allen in Europa Engels gaan praten, dan kan dit toch enkel bijdragen tot efficiënter en vlotter technologisch, in-

dustrieel, politiek verkeer. Het hanteren van het Nederlands is in vele opzichten een handicap; een in het Engels uitgegeven roman heeft toegang tot een immense markt, vergeleken met een uitgegeven in het Nederlands.

Indien Gezelle of Streuvels tot het Engels taalgebied hadden behoord, dan waren zij voorzeker Dickens of Hemingway gelijk in internationaal vermaardheid. Indien Shakespeare tot het Nederlands taalgebied had behoord, zou zijn uitstraling en impact wellicht niet veel groter zijn geweest dan die van Joost van den Vondel. Er bestaan zekere handicaps die inherent zijn aan numeriek beperktere taalgroepen. Uit de aard der zaak is de literatuur, die juist de kunst van de taal is, hier het meest wezenlijk in de verdringing. De handicap geldt minder of helemaal niet voor andere activiteiten. Bij de schilderkunst, waar een heel ander „vocabularium” aan de basis ligt, is het helemaal geen handicap voor de schilder Nederlands of Italiaans te spreken.

We kunnen het probleem anders stellen: verkiezen we op Europese of mondiale schaal één taal of meer talen? Indien de taal niet meer zou zijn dan een instrument voor communicatie, dan zou het antwoord eenvoudig zijn: één taal. Dit zou de optimale (informatica-)oplossing zijn voor het probleem. Maar de taal is meer dan een technisch middel tot communicatie. De taal is diep verweven met de identiteit, het denken, de cultuur van de mens. Dit

betekent bijvoorbeeld dat een eentalig Europa een manifeste kulturele verarming zou betekenen. Het zou eentonig zijn, zoals een mozaïek in één kleur uitgevoerd. Tot de Europese kulturele rijkdom behoren het melodieuze van het Italiaans, de „Gründlichkeit” van het Duits, de nuances van het Frans, de transparantie van het Engels. De geïnternationaliseerde maatschappij moet gestoeld zijn op respect voor de cultuur en de taal van andere volkeren.

Zodra die pluriformiteit op het gebied van taalgebruik wordt aanvaard, vervallen — althans in principe — vele problemen. Waar het Engels als lingua franca funktioneert, doet het dit enkel als technisch communicatie-instrument (in de rol van Esperanto: het „gebroken Engels” is het Esperanto van de wetenschap) en niet vanuit de diepere cultuurbetekenis van deze taal. De bijzondere rol van het Engels als technisch bindteken hoeft dan niet noodzakelijkerwijs bedreigend te zijn voor de andere talen en culturen.

De Nederlandssprekenden zullen het zelfrespect en de juiste strategie moeten vinden om hun eigenheid, ook taalkundig, te manifesteren. Dit zelfrespect laat nogal eens te wensen over: het gaat zover dat de Landbouwniversiteit in Wageningen er prat op gaat in de komende jaren 75% van alle vakken in het Engels te zullen doceren; reacties daartegen, o.m. vanuit de zorg dat de studenten eerst behoorlijk Nederlands moeten leren, worden door de rector magnificus als nonsens afgedaan. Een Nederlands minister draagt het onwaardige voorstel aan om het Engels tot voertaal van de Nederlandse universi-

teiten te maken (NOS-Teletekst, 13 december 1989). Ten aanzien van Europa 1992 is de eerste vraag die de docenten aan sommige Nederlandse universiteiten krijgen voorgelegd: „Welke vakken kunt u in het Engels doceren?” Manu Ruys signaleert, jammer genoeg terecht: „... een Nederland, waarin velen die identiteit liever zouden kwijtspelen” (De Standaard, 24 november 1989).

Ook betreffende de strategie liggen de zaken ingewikkeld vanuit onze numerieke minderheidspositie op taalkundig vlak. Het naar voren brengen van onze Nederlandse identiteit moet berusten op een interne versterking ervan, in samenwerking met Nederland. Op het internationaal platform kan het veruitwendigen van die identiteit allerlei goed te overleggen vormen aannemen: een in het Nederlands gestelde syntese van een in het Engels gesteld proefschrift; een toespraak in het Nederlands op een gepast internationaal forum; „Vlaanderen Technologiebeurs” als benaming voor wat men „Flander's Technology” meende te moeten noemen.

Sommige der meest verheven creatieve bijdragen tot de menselijke cultuur zijn onafscheidelijk verbonden met de Nederlandse taal en cultuur. Dit erfdeel is te uniek om het te verloochenen. Het is de opdracht van de Nederlandstaligen (in Zuid en Noord) en een nieuwe zending van de Vlaamse beweging om dit erfdeel te beveiligen in de geïnternationaliseerde wereld van morgen.

Prof. dr. Jozef T. DEVREESE,
Universiteit Antwerpen en
Technische Universiteit Eindhoven.

BESLUIT

Stelling: *“het Meester-niveau is niet het meest geschikte niveau ter bevordering van onze internationale uitstraling.”*

Stelling: *“Het decreet van 4 april 2003 over het taalgebruik in het universitair en hoger onderwijs, biedt ruimte voor een evenwicht waarbij aan de eigen landstaal onverminderd de plaats wordt verzekerd die haar toekomst, terwijl eveneens ruimte wordt geschapen voor deelcurricula in vreemde talen, veelal het Engels, zowel voor onze eigen studenten als voor gaststudenten.”*

=> *aanpassing van het decreet is niet nodig & niet wenselijk*

UW UITSPRAAK
KAN BETER!

Ik doe nochtans
mijn best...

©amp

Dominante taal internationaal verkeer & wetenschap Anno 2010 : *GEBROKEN ENGELS* (*)

- + Vergemakkelijkt communicatie.
- i.a: geen toegang tot finesses van Shakespeare...
- “non-native speakers”:
tweede rang t.o.v. Oxford-, Cambridge Alumni...
- Angelsaksisch model: alleenzaligmakend?
- uniforme wereldtaal versus mozaïek van talen...
- Belang van ‘biodiversiteit’ (hier: culturele achtergrond) bij wetenschappelijke creaties: *Lagrange versus Euler, Ramanujan versus Kolmogorov,...*

Vlaanderen:

+ Decreet

Werkvloer:

wordt decreet toegepast?

- * - seminarie in het Nederlands:
(bijv. in Faculteit Wetenschappen; *de facto* onmogelijk)
- * +- doctoraat: Nederlandstalige samenvatting?
- * ++ gast-studenten: veelal vol enthousiasme om Nederlands te studeren en om cultuur Lage Landen te verkennen.
- * Onze afgestudeerden: afgezien van UK-alumni,
↻ vlotste beheersers Engels

DECREET VOLSTAAT, *laten we het toepassen en niet voortdurend aanpassen ...*